

Köksüz geljek – hyýaly ýalandyr!

Category: Edebi makalalar, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Köksüz geljek – hyýaly ýalandyr! KÖKSÜZ GELJEK – HYÝALY ÝALANDYR!

kitapcy.ru

Sagdyn, peýdaly, hapalanmadık söz bilen hapa, zyýanly, ýalanýaşryk, töhmet bilen eriş-argaç bolan söz Gurhanda agajyň mysalynda täsin formada suratlandyrylýar:

«*Alla arassa sözüň mysalasyny nähili beýan edendigini göreňokmy? Ol arassa ağaç ýalydyr. Köki sagdyndyr we şahasy bolsa gögüň yüzündedir. Özem Rebhiniň rugsady bilen her pasyl miwesini berip durandyr. Alla ynsanlara (ine, şeýle) mysallar berýär welin (üýtgewsiz hakykaty), oýlanyp, özlerine sapak alsynoar. Hem hapa sözüň ýagdaýy bolsa köki topragyň yüzüje çykarylan, doly pytrap ýaran, port, çüyrük agajyň ýagdaýyna meñzeýär»* («*Ybraýym*» süresi, 24-36).

Her agyzdan çykan we ýazuwa geçirilen zat söz bolup bilmez. Söz – kelam diýmek. Söz – grekleriň «logos» diýyänidir. Ol

šeýle bir sözdür welin, bize hakyaty açyp görkezýär. Hakyaty açyp görkezmek bilenem çäklenmeýär, söz şol bir wagtyň özünde sözi aýdýanyň üsti bilen hakyaty başgalara görkezýär. Beýlekileri, ýagny, hakyat bilen gatnaşygyny kesen warsakydyr.

Warsaky çöp-çalam ýalydyr. Agajyň köki sagdyn bolsa, onuň sözi bolan miwesi sagdyndyr, bitewidir, peýdalydyr, ýaramlydyr, ýokumlydyr.

Köki daşarda bolan agajyň miwesi edil agajyň özi ýaly çalaja öwsen şemala-da yñdarylyp, ýok bolar gider. Käbir sözler bar, adamzat taryhynyň ähli döwürlerinde belent ýaňlanýar, emma käbir warsakylaryň ýerem çöp-çalam ýaly çöp-çalamlykdyr, zirzibillikdir.

• **Söz hemmetaraplaýyn bolup bilyäniň erkindedir**

Orny öñden zir-zibil bolanlaryň hakyaty ýoýmakdan, ýalanýaşrykdan, ýalňyşdan başga bilyän zady bolmaz. Taryhyň dürlü döwründe ýolundan ýorelen we aýdylyp gelinýän sözler hakyatyň aňlatmasydyr. Pygamberlrriň, ahlak gahrymanlarynyň, alymlaryň, genileriň sözleri, ine, şeýle sözlerdir. Hem şol sözler adamzadyň şamçyragydyr. Ol sözleriň eýeleriniň milleti bilenem, dini bilenem, jynsy bilenem gyzyklanylmaýar. Olar diňe hakyaty aýdýarlar. Külli adamzat olaryň sözlerinden dowatapýarlar.

Ol sözlerde men-menlikden aşylýar. Ol sözlerde nebis ýok. Ol sözler şahsda hemmetaraplaýynlygy aňladýar.

Şu günüň dünýäsinde şular ýaly sözlere mätäçlik duýýarys. Emma indi beýle sözleri aýdýanlar ýok. Diniň adyndanam, adamzadyň adyndanam, ahlagyň adyndanam dikilen ähli agaçlaryň köki topragyň çuňluklarynda däl.

Şu günüň adamý köksüz geljegiň hyýalyny ýüwürdýär. Köksüz geljek hyýaly ýalandyr. Bu illýuziýa sebäp bolanlar adamzada, ahlaga, aň-düşünjä hyýanat edenlerdir. Emma, gynansak-da, olar hakyatdan daşdakylar tarapyndan sylaglanyp, sarpalanyp gelinýär. Dünýä bular ýaly adamlaryň sylaglanýan dünýäsi bolmakdan daşlaşan ýagdaýynda, hakyky dünýälígine gowuşar. Ýogsam bolmasa, madda many-maňzy, daşky görnüş (gözboýagylyk) hakyaty ýeňer ýorer. Wessalam...

Aýşe SUJU.

«SÖZCÜ» gazeti, 04.12.2023 ý. Edebi makalalar